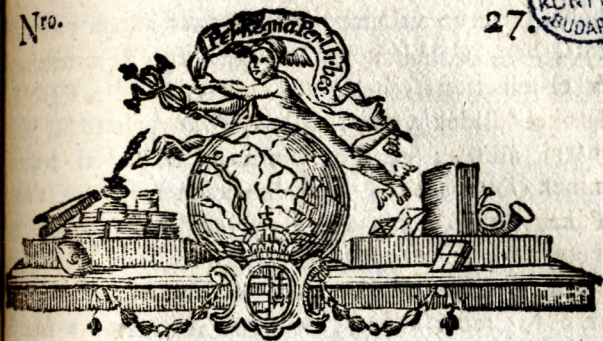

M A G Y A R M E R K U R

1789-dik esztendőben.

Róm. Csász. és Apost. Kiv. Fels. külörös engedelmeivel.

Szerdán Szent - György - Havának 8-dik Napján.

Elegyes tudósítások.

Egy Orosz Császári tisztnak levele a' Benderi táborból Febr. 26. Kámenzkoy Vezérnek a' Tártarkhánnal való levelezését egykor kezemhez kapván, láttam, hogy az a' mi sokfelé küldtetett, csak egy tökéletlen, gyakor le-írással megtsonkult leveleje volt az eredetű leveleknek. Az én Vezéremnek helyben-hagyása mellett küldöm az igazi leveleknek mását; — Felséges, Nemes Khán! — Ján. 3-án 1789 Bendernél szerentsénkre történt ütközet után trtettem a' fogoly Tatóroktul, hogy a' kegyelmed jeles fia a' tsata-piatzán el-esettek közzül való, és mint igazi Vitéz dítséretesen végezte életjét. Tudja Kegyelmed, hogy az ütközet csak estvére végződött, és hogy hamar utánna nagyon havazott, annyira hogy máfik napon reggel minden holtak a' mély hó.

D D

hóba temetve valának; én azonnal adtam parancsot, hogy a' holtak korán reggel fel-kerestettessenek, és el-temettettessenek, de egyfzersmind 2 fogoly tárokat küldék vélek, a' kik a' kegyelmed fiát jól mérni állíták; egyiket sem volt szabad el-temetni minek előtte ezek a' kegyelmed fiát meg-nem találta a' kegyelmed derék fia, vagy inkább annak holt testét nagy nehezen fel-találtatott végtére, és nékem hoztatott; én meg-visgáltatám, és imé ki-tetfzék, hogy az ő 15 sebei között, mellyek rész szerént szúrások, rész szerént vágások valának, 6 sebek halálosok voltak. Mint hogy az ütközet el múlt volt és tisztáim és katonáim, a' kik a' hartzon viaskodtanak, ezen életjétől meg-fosztatott Vitéz felől azt a' bizonyosságot adják, hogy nem úgy mint dühös, hanem mint bölts vezérlő az ő alatta valói előtt okofsággal és értelem mel hartzolt, és azt okozta hogy a' győzelem kétszer az ő részére hajolni kezdett vala, minden végtére az én seregeimnek vezére minden felszorongatni kezdé, a' hol életjét ditsőségesen végezte, és most, midőn annak teste meg-merevedett és hónak fedele alól ki-vonattatott volna, az én alatta valóim még olly nagy tekéntetben tartják, hogy minden pénzt és drága szereit nála meg-hagyták, és mindennel hozzám-el-hozták; én azonnal el-tökéltem magamban, annak rendje szerént minden katona tisztelet-tétellel el-temetni őtet, és vitézségének emlékeztető oszlopot emeltetni; de mindazáltal eszembe jut, hogy az ő nemes jóságos tselekedetü attya kétség kívül nagyon óhajtja, hogy meg-holt fiának — a' Vitéznek, mondom — ezen illendő utolsó tiszteletet maga meg-tehesse, és méltó fájdalomnak enyhülését és vigasztalását fogja talám abban találni: engedék tehát szívem-indulatinak, mivel egyenlő esetben ugyan

at kívánnám, és küldöm a' kegyelmed fiának holt te-
 t; nem hihetem, hogy az én kegyelmes Császár
 színyom nékem vétekiül fogja tulajdonítani ezen
 sekeedetemet. Két Pópáknak (Orosz Papoknak) a'
 nek a' holt testet a' drága jószágának, fegyverei-
 nek és pénzének fel-jegyzésével által - adtam, fejeket
 hagyniok, ha rendelt helyére nem viszik azt;
 nagyobb bátorság' okáért feleségeik, gyermekeik és
 minden vagyonjok zálogul tartatnak. Ha a' meg-holt
 a' kegyelmed fia volna, kérem tehát hogy hoz-
 viszza küldettefsék, hogy egy vitézhez illő tisz-
 etet meg-adjam nékie. Az Isten áldja-meg kegyel-
 és adjon kívánt békefséget Uralkodóinknak. Igaz
 telettel vagyok kegyelmed szolgája Kámenzkoy a'
 Ukráni Divíziónak igazgató vezére. — Bender-
 a' táborban Ján 5én 1789.

A' Tatar - Khánnak válasza így szól: — Vitéz
 Vezér — Ezen levéllel bizonyitom, hogy ke-
 mednek kedves irását s a' töl édes fiamnak holt
 vel, drága szereivel, fegyvereivel és pénzével
 vultaképpen vettem. Kegyelmednek szívefsége
 ival inkább meg - illetett engemet, hogy az ellen-
 nem lehet azt reményleni; ezen rendkívül va-
 embert - szerető tselekedetet rész szerént a' kegyel-
 nemes szívének, részszerént a' tündöklő nap
 nek tulajdonitom, melly az Orosz trónufról tün-
 lik. Szíves hálát adok kegyelmednek! az Isten
 légyen kegyelmeddel az utaiban és dolgaiban
 szeretetéért és dítséretéért mellyet meg-holt fiam-
 tulajdonít. Örvendek, hogy olly nagy Vezér di-
 és betsületben tartotta fiamat. Ő tehát eleget
 kötelefségének, midőn hazájáért és Császáráért fel-
 zta életét; ez a' vígaztalan meg - febezett atyai
 nek balsama. Meg - téfzem tehát örömmel azt

az utolsó tiszteletet, melyet kegyelmed el-akart vetni, a' könyv mely most is szememben tündökli fiamnak vigasztalására és szíves háládatofságomnak megismértető jeléül legyen szentelve, és óhajtván várom az alkalmatofságot, hogy meg-bizonyíthassam kegyelmednek, hogy a' *turbán* alatt is lakik háláadó szívd. Kiváltképen való tisztelettel vagyok kegyelmed szolgája a' *Tatárkhán*. — Bendernél Ján 7én 1789.

Móldvábul érkezett utóbbi tudósítások jelentik, hogy Márt. 19-én a' *Khotimi* erőtségben olly innep tartatott, mellyről az előtt senki sem álmódzott volna. A' Felséges Császárunknak neve napja innepeltetett a' *Te Deum* éneklésével és minden ágyúknak mellyek a' bástyákon vagynak, háromszori el-sütésével, és a' lakosoknak vigadozásával. Em. forgó bástyának elején a' várnak és az erőségnek építtetése kezdődött; a' sántzok meg-jobbíttatnak, a' hegyes karok (*pallifades*) két sorosan helyeztetnek, a' bástyákra halmok rakattatnak, az erőséget - igazgatónak lakó helyek, föld alatt való rekesztések 's egyéb szükséges épületek sietséggel, és sok költséggel építtetnek. — Minekutánna *Karaitzay* Óberster, *Graven* Fő Hadnagy és *Quietovszky* Fő Strázsa-mester elébb mozdultak volna, az Oroszok is meg-indultak és Bender felé fordultak, mellynek ostromoltatása nem sokára következni. Egyébként pedig mind a' mi tábori szükségünkhöz mind pedig az Oroszokéhoz naponként hordatnak az eleségek. A' Cs. K. ispotály *Szniańskiból Niámtsra Románhoz* közzel által vitettetett.

Azon alkalmatofsnál mellynél a' Törökök rohantak Bánátba, történt hogy *Szent-Iványi* Hadnagy *Nádasdy* Regimenttül, *Karánsebesnél* egy erdőben legényekkel állván, el-fogattaték. Senki sem tudta mai napig, miként történt legyen a' dolog. és mivel ezen

ezen történetnek nyilván való léte (vallyon t. i. a' Hadnagy maga önként távozott-é-el ör-álló helyéről, vagy nem) következett fzerentsétlenségekre világoságot terjesztene-el , a' F. M. Lászy egynéhány idővel elebb önnön maga ösztönözésébül 300 aranyokat küldött a' Frantzia követnek Konstantinápolyba , hogy ezen tisztet ki-váltaná rabságábul. Ez meg is történt 180 aranyokkal és most szabadon jár Pérában a' honnét leg-első hajóval el-indúlhafson.

Ámbár a' Belgrádi Bafa , *Ozmán* , még olly fene hadi embernek mondatik lenni , mindazáltal még eddig jó szomszédunk volt , és népeit tartóztatta attól , hogy határunkon valami ellenségeskedést el-követtenek volna. Az eleséggel jól gazdálkodik , és a' meg-telt élés-házokat az ostromlásig fel-nem nyitja. Tudva vagyon , hogy a' Törökök minden nemzetek felett nagyon takarófak ; midőn a' Törökök valamelly erőségnek ostromlásától tartanak , a' meg telt élés-házokat annyira kéméllik , mintha meg-szűkültek volna. Ez okaért a' historiában nem egy könnyen olvasuk példáját , hogy a' Törökök éhség miatt fel-adtak volna valamelly erőtséget , ki-vévén midőn a' tűz emészette volna meg , a' mint *Khotimban* történt. Onnét származik az is hogy a' Görög és Rátz lakosok egy ollyatén erőtségben mindenkor az eleségnek meg-fogyatkozása felől panaszkodnak , mivel egyedül a' várbéli őrizetnek nyittatnak-meg az élés-házok. Könnyen meg-fogható tehát most is , mért panaszkodnak a' Belgrádi kerefsztyén lakosok a' kenyérnek szűk-voltáról , a' kiknek 1 oka (2 1/4 font) kenyeret 12 párára kell vennie , holott Decemberben csak 5 párá volt az árra. — Egynéhány napok előtt a' szép idő némelly fő rendű Török afszonyokat ki-tsalt a' külső városi kertjekbe , mellyet meg-tudván egy csoport gyű-

gyűlevész és tólva] Török nép, minden drága köveiktől meg-fosztá az aszfszonyokat 's némellyeken erőszakot is el-követte. A' meg-sértetett Törökökben forr a' boszszút-állani kíváno indulat, és erőszakoson akarják a' latrokat ki-keresni; és a' Basa minden esz-közöket a' zenebonának meg-fojtására fordít. — *Zemlinben* derekafon építtetnek még a' deszka-házok, a' mint beszéllik, a' sántzok között 12000 ember vigyázóként fog maradni. A' Besániai töltésnek építéfe, mihent az idő meg-engedi, újra fog folytattatni. A' Granadérok Áprilisnek közepén a' szomszéd falukba fognak menni, helyekbe pedig 2 Magyar és egy német gyalog Regiment bé-térni. — Az idei hartzra-keelésben 50 batalljon gyalogok és 5 lovas Regimentek, következőképen 80000bül álló hadi fereg Bosznya felé fogja fordítani fegyverét, melyet az öreg Vitéz, *Laudon* fog vezérteni, ha valamiként beteg állapotjátul meg-szabadulhat. — *Novinál* Klebek Regimentjétül a' Törökökhöz által-szöktek egy Frantzia's 1 Lengyel. Ez utóbbi Török ruhában és nyírott fővel nem régen viszsza tért, nem tetfzvéen nékie a' Török tartás.

A' mi Húszár seregeink az egész országban mu-fika szó mellett fogadnak legényeket és pedig minde-nütt jó elő-menetellel. A' kinek tsak kedve vagyon a' hadakozáshoz; az a' Húszárokkal kíván vitézkedni annyival inkább, minthogy a' Húszárok e' jelen való Török háboruban is jelesen vitézüil viselték magokat. Az idei hartzra-keelésben sokkal nagyobb számmal fognak a' Törökök ellen indulni, és mint hogy a' múlt táborozásban is a' Magyaroknak dítső hírét 's nevét fenn-tartották, úgy ez ideiben is majd leszen mit írunk a' Húszárok felől. A' *Vurmzer* Húszár seregének *verbungja* Pofonban és az egész Vármegyében

ben el-kezdődött immár, a' mely kevés idő múlva
 ok legényeket fogadott. *Eszterházi* Húszár Regiment-
 je Nógrád Vármegyében fogad katonákat. *Haddik*
 Regimentje Debretzen körül belől a' 700 legényeket
 hamar ki-válogatta.

Lengyel ország. Márt. 9-én az Ország' gyűlésén
 olvastatott-el a' Hadi-szerek-Vezérjétől *Potokitó!* kül-
 dettetett tudósítás Ukrániából, melyben azt jelenté:
 hogy 50 Orosz Húszárok két főkevényeiket, főüle-
 tett Lengyeleket erővel a' határ széleken által-vinni
 akarták. A' Lengyel nemzeti lovas seregbeli 10 legé-
 nyek ezt meg-akadályoztatni akarák; a' neki boszon-
 kodott Oroszok leg-először tüzet adának, de a' Len-
 gyelek olly erősen meg-felelének, hogy egy Orosz
 Kapitány el-esék, a' többiek pedig szaladásra kénfze-
 rítették. A' Lengyel seregektől ezen történetnél meg-
 bizonyított vitézségek az ország' rendjeit annyira meg-
 örvendeztették, hogy leg-ottan el-tökéllék az ottan
 jelen volt nemeseket fellyeb tisztségre emelni és a'
 nemteleneket nemességgel meg-jutalmazni. *Rzewusky*
 Gróf ezen vitéz legények közzé 10000 forintokat osz-
 togatott-el maga hivatalbeli fizetésébül. Márt. 10-
 én az Orosz követnek egy jelentő-írás adattatott a'
 Királynak és a' Rendek' nevében, mely az Orosz
 Követtől Febr. 6-án adatott írást illető válasza. A'
 szabad Közönség azt kívánja benne: hogy az O-
 rosz élés-házok a' gabonát-szerzők hombárjokká vál-
 janak, a' fegyveres katonák őrizete el-vétettefsék és
 csak közönséges vigyázók maradjanak mellettük. — 14-
 én az Orosz Követnek jelentő-írás adattatott-által,
 mely a' határ-széli történetet hozza-elé, és a' mely
 így szól: Az alól irt, a' külföldi ügyök *Deputáció*-
 jának Présese már ez előtt jelentette volt, hogy egy
 pulk *Klerzoni* könnyű lovas Regiment *Szmila* tájéká-

ra bé-fordult, mostan pedig egy új történetet ad hírül ő Excellenciának a' Követ Úrnak, melly az említett tájékon adta-elő magát. Egy osztály Orosz Húszárok *Narentzyk* Generálnak igazgatása alatt Lengyel országba bé-tsaptak, hogy a' szökevényeket, előre meg-tett kérelem nélkül, vissza kívánják. Minekutánna a' Hadnagy a' ki ezt az Orosz sereget vezérelte, *Hulajpolba* érkezett volna, a' hol a' Lengyeleknek egy osztályja vala szállva, nagy lármával kívánta hogy a' szökevények ki adattassanak. Az Orosz igazgató egy Tovarisztet és négy katonákat el-külde, hogy az Oroszokat meg-állítsa. Kevés szó-szaporítás után kardra ment a' dolog, és végtére az Orosz sereg a' határ-széleken által vissza méne. Ezen történetet *Narentzyk* Generálnak jelentetett, hogy mind a' két részről kommissáriusok rendeltessenek a' dolognak meg-visgálására és a' vétkefeknek meg-büntetésére. A' Lengyel lovas Hadnagy *Jerlitz* Ur, *Itopolba* méne az Orosz Obersterhez *Lisjakevitzhez* a' kinek parantsolatja vala, hogy a' dolgot végezze-el, de kommissiót ne rendeljen. *Jerlitz* Ur személyesen méne a' Generál-Hadnagyhoz, az Orosz seregek osztályjának igazgatójához Ukrániában és Podoliában. De ez-is azt kívánta hogy a' dolog barátságosan minden komissió nélkül végződjék. *Jerlitz* Ur nem tehete eleget köteletségének, mi vel parantsolatja vala, hogy az Orosz tisztekkel együtt vizsgálja-meg a' dolgot. Mivel a' szabad Közönségnek tartományjának ez által lett meg-fertetéséről és ezen alkalmatóságnál meg-febesíttetett emberekről vagyon a' szó; a' külső ügyök *deputatzioja* kéri ő Excellenciáját az Orosz követet, hogy tselekedje meg azt, hogy egy komissio fel-állitafsék mind a' két részről, a' dolognak meg-visgálására és a' bűnösöknek meg-büntetésére, és hogy a' jó egyezés helyre hozatassék ismét. Varfóban Márt. 14-én 1789. — *Malachovszky* Gróf.